

Vem ska ta hand om de omöjliga barnen?

För de barn som har det allra svårast, de med psykisk ohälsa och destruktivt beteende, finns ingen vård som fungerar. Det som erbjuds håller inte kvalitet och hjälper inte.

Text: Maria Moraes | [Prenumerera](#) | Debatt i SocialPolitik nr 1 2018

I oktober 2016 får jag ett telefonsamtal från Sveriges Radio. Jag står i en förort i Göteborg, i full gång med en stor konferens om integration med fokus på socialt utsatta områden. Vi besöker ett gammalt parkeringshus i Gårdsten som byggts om till konferensanläggning och restaurang.

Jag går ut för att ta samtalet från Daniel Velasco, reporter på SR som länge bevakat SiS och den slutna ungdomsvården.

Under många år har vi i olika sammanhang haft kontakt, utifrån min erfarenhet som placerad ungdom, som ordförande och verksamhetschef under min tid i föreningen Unga KRIS och idag som politiker.

Senast hade vi hörts i samband med den rapport Barnombudsmannen och jag, som deltagare i hans expertråd, gjort om isolering på SiS slutna boenden. Den ledde till rabalder i både media och FN-råd.

Han ringde för att fråga vad jag tyckte om det faktum att SiS nu fått sänka kravet på att anställda ska ha minst två års eftergymnasial utbildning till att de ska ha gått gymnasiet.

Jag, precis som Barnombudsmannen som han hade ringt innan, var orolig för en negativ trend. För att kvalitén skulle bli lidande, och för att barnen inte skulle bemötas på det sätt de behövde eller erbjudas den vård de har rätt till.

SiS har svårt att rekrytera personal, de måste bygga ut sin verksamhet och det är ett tufft och krävande jobb. Många institutioner ligger medvetet långt från stora städer och

därför blir man också geografiskt begränsad.

Samtidigt skriker samhället efter en lösning för att möta de barn som är de allra "svåraste fallen" på socialkontor runt om i landet. Jag visste det, för jag satt redan då som politiker i en socialnämnd. En socialnämnd som, förutom att vi kände av trycket på SiS och den platsbrist som fanns, också såg bristen på familjehem och jourhem.

De som ska ta hand om de barn som samhället inte klarar av längre är en bristvara. Barnavården blir plötsligt extremt sårbar. Den bygger på människors goda vilja, men vad gör vi om människor inte vill längre? Blir SiS då istället för en "sista utväg" den enda utvägen eftersom det saknas alternativ?

Någonstans bredd uppgivenheten ut sig hos alla jag talade med om detta, de flesta var överens om att SiS inte höll den kvalité man önskar och inte följde sitt uppdrag. Samtidigt var det brist på alternativ och andra lösningar.

Jag kan dra paralleller till barnaga. När den förbjöds, tänkte många att det skulle bli omöjligt att tillrättavisa och uppfostra barn, vad skulle man göra istället? Idag är det otänkbart, olagligt och inte alls socialt accepterat att slå sitt barn.

Kanske vi är fast i samma tankefälla med den slutna barnvården? Ser den som absolut nödvändig utan att veta om den är det.

Det blev några mediautspel kring de sänkta utbildningskraven men det blev tyst igen ganska fort. Det här är nyheter som sällan fäster ute i de svenska hemmen. Kanske för att det är svårt att relatera? Det är trots allt bara en liten grupp av barn som berörs. "Alla kan ju inte räddas".

Så kom spotthuvorna.

Så kom självmorden.

Så kom rapporter om hur allt yngre barn placeras.

Aftonbladet granskade och sammanfattar såhär, i slutet av en artikel om 13-åriga Yasmin som tog sitt liv i isolering:

"Trots att de allvarliga systemfelen varit kända länge har

situationen förvärrats /.../ Nu ökar självmordsförsöken på SiS-hemmen. På tre år har de fördubblats. Förra året skedde 21 självmordsförsök och 17 gällde flickor. Ingen har tagit reda på vad ökningen beror på. Just nu är uppskattningsvis 100 flickor som är 15 år gamla, eller mycket yngre, inlåsta på SiS.”

Samtidigt expanderar SiS och efterfrågan fortsätter att öka, på deras slutna vårdform. Det som i lagens mening alltid ska vara ”en sista utväg”.

Man har köpt upp och renoverar gamla nedlagda anstalter. Den yngsta som placerades på SiS 2016 var bara åtta år. För vissa går det snabbt att ta sig till denna ”sista utväg”.

Frågan kvarstår.

Vem ska ta hand om de här barnen?

Vem ska tillgodose deras behov av vård, närhet, kärlek, rutiner, utbildning och hjälp om samhället brister i sitt uppdrag?